

معرفی های گزارشی

بیج کلیات

• انتظار بشر از دین

عبدالله نصری، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، بهار ۷۸، ۴۶۴ ص، وزیری.

عنوان فرعی کتاب «بررسی دیدگاه ها در دین شناسی معاصر» است. نویسنده پس از بررسی مقوله انتظار بشر از دین و جامعیت دین طی دو فصل، دیدگاه برخی از متفکران اسلامی را در این باره به تفصیل بررسی کرده است. اندیشمندانی که وی به بررسی آرای آنان پرداخته است بدین قرار است: علامه طباطبایی، استاد مطهری، شهید آیت الله صدر، مهندس بازرگان، دکتر سروش و مجتهد شبستری. بخش چهارم کتاب، تحت عنوان «حضور دین در حیات بشر» به ساز و کارهای حضور دین در جامعه پرداخته است. وی ساز و کارهای حضور دین در جامعه را ارج نهادن دین به عقل و اجتهاد شمرده و احکام ثانوی را از این جهت بسیار مهم تلقی کرده است. سپس موضوع قلمرو دین در انسان شناسی را

عناوین معرفی نشریات و مقالات مربوط اختصاص دارد.

• مآخذشناسی بیمه

محمد هادی طلعتی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۲۱۰ ص، وزیری.

مسأله بیمه از جمله مسائل مستحده فقهی است که برای اظهار نظر فقهی درباره آنها، نیاز به موضوع شناسی دقیق است. «مآخذشناسی بیمه» در دو بخش کتب، مقالات و پایان نامه هایی را که به بررسی موضوع بیمه از جنبه فقهی و دانش جدید پرداخته اند، معرفی می کند. در بخش اول، منابع فقهی و اسلامی و در بخش دوم آثاری را که موضوع بیمه را از نظرگاه دانش جدید بحث کرده اند به دست داده است.

در بخش اول کتاب که عنوان «بیمه از دیدگاه اسلام» دارد، کتاب شناسی، مقاله شناسی شده است و همین شیوه در بخش دوم (موضوع شناسی بیمه) تکرار می شود. در بخش نمایه ها، نمایه موضوع و نمایه عناوین و نمایه پدیدآورندگان اضافه شده است.

بیج کلیات

• مآخذشناسی مسائل مستحده پزشکی

محمد هادی طلعتی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۲۲۴ ص، وزیری.

«مآخذشناسی مسائل مستحده پزشکی» از جمله آثاری است که کار تحقیق و تدوین آن در پژوهشکده فقه و حقوق وابسته به مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی، آغاز و انجام شد. پیشرفت های شگرف در علوم پزشکی به ویژه در سده اخیر، پرسش های بسیاری را فراروی فقیهان و حقوق دانان قرار داده است. با توجه به حجم زیاد و دقیق بودن مسائل، پژوهش های انجام گرفته پاسخ گوی آنها نبوده و ارائه طرح ها و شیوه های نوین جامعی را در این زمینه ضروری می سازد. کتاب حاضر، کتاب شناسی توصیفی آثار و پژوهش های نگارش یافته در مسائل پزشکی به ویژه مسائل جدید و نوپدید پزشکی است که از نگاه فقه و حقوق بررسی شده اند. آخرین بخش کتاب به نمایه پدیدآورندگان،

مطمخ نظر قرار می‌دهد. در بخش پایانی کتاب، شهادت مطروحه در این باره طرح و بررسی می‌شود. در همنین بخش، سکولاریزم و عرفی شدن دین، به شدت مورد انتقاد نویسنده است.

• چکیده اندیشه‌ها

حسین غفاری ساروی، چاپ دوم، قم، بنیاد معارف اسلامی، ۱۳۷۸، ۲۰۴ ص، رقعی.

«چکیده اندیشه‌ها» خلاصه و فشرده‌شده کتاب از آثار دکتر محمد تیجانی سماوی است. مؤلف، انگیزه خود را از این فشرده نویسی، استقبال جوانان از نوشته‌های تیجانی یادآور شده است. به گفته وی برخی از مطالب در آثار تیجانی تکرار شده است که از این طریق، خواننده در کمترین ترین استفاده را از نوشته‌های دکتر تیجانی خواهد برد. کتاب‌هایی که تلخیص شده‌اند، عبارتند از: «آنگاه هدایت شدم»، «همراه با راستگویان»، «از آگاهان پرسید»، «اهل سنت واقعی»، «اهل بیت، کلید مشکل‌ها» و «از خدا پروا کنید». یادآور می‌شود که مؤلف در این تلخیص‌ها، عبارات را به همان گونه که در اصل کتاب‌ها است آورده و دستی در آنها نبرده است.

• مناظره علمی

محمد صادق نجمی، چاپ اول، قم، مؤسسه معارف اسلامی، ۱۳۷۶، ۱۸۴ ص، رقعی.

این تحقیق که به زبان عربی تألیف یافته است، گفتگویی علمی پیرامون حدیث و محدثان است. در مقدمه می‌خوانیم که بهترین راه برای تقریب مذاهب اسلامی، همانا گستراندن مباحث علمی است، تا از این رهگذر آرا و اندیشه‌ها به سوی هم نزدیک‌تر شوند و به وحدت گرایش بیشتری یابند. آن گونه که از مقدمه برمی‌آید و متن کتاب نیز بدان شهادت می‌دهد، مطالب کتاب حاضر

حاوی پرسش‌های آقای خسروی و پاسخ‌های شیخ محمد صادق نجمی است. مجموعاً چهار پرسش و پاسخ در این کتاب آورده شده است که همگی مربوط به اهل بیت (ع) و مسائل سیاسی صدر اسلام است.

• حقیقت گمشده

معتمد سید احمد، چاپ اول، قم، بنیاد معارف اسلامی، ۱۳۷۷، ۳۶۰ ص، رقعی.

«حقیقت گمشده» داستان گرایش متفکر و نویسنده سودانی شیخ معتمد سید احمد به مذهب اهل بیت (ع) است که جناب آقای سید محمدرضا مهری آن را به فارسی برگردانده‌اند. مؤلف در پایان کتاب، اصول و فروع دین را از دیدگاه‌های مختلف مسلمانان بررسی کرده است و نتایج را که از این تحقیق به دست آورده، با خوانندگان خود در میان می‌گذارد.

فصل اول کتاب به زندگی نویسنده اختصاص یافته است و در پایان همین فصل، یادداشت‌های مهمی برای محققان بر کاغذ آورده است. بعد از آن شش فصل دیگر بر کتاب می‌افزاید که به ترتیب عبارتند از: پرده برداشته شود: بررسی حدیث ... علیکم بستی ...، حدیث کتاب الله و عترتی در مصادر اهل سنت، اهل بیت چه کسانی هستند، ولایت علی (ع) در قرآن، شورا و خلافت اسلامی، مثلث تحریف حقایق. در فصل آخر کتاب، نمونه‌هایی از انحراف خلافت از اسلام را یادآور شده است.

• المدرسة التفکیکیه

محمدرضا حکیمی، چاپ اول، قم، مؤسسه الاعراف للنشر، ۱۳۷۸، ۱۶۰ ص، رقعی.

کتاب حاضر، برگردان عربی «مکتب تفکیک» است که سال‌ها پیش از این به

چاپ رسیده بود و در همین نشریه معرفی شده است.

• تحلیل و نقد پلورالیسم دینی

علی ربانی گلپایگانی، چاپ اول، قم، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۱۸۸ ص، رقعی.

کتاب، در دو بخش تدوین یافته است: در بخش نخست، سه دیدگاه کثرت‌گرایی، انحصارگرایی و شمول‌گرایی به تفصیل بررسی شده است. در همنین بخش، چهار فصل عهده‌دار بحث درباره‌ی واژه و آرای مربوط به پلورالیسم است. در فصل پایانی بخش نخست، نویسنده پلورالیسم را در ترازوی اسلام می‌نهد و از این منظر، آن را می‌سنجد. بخش دوم که عنوان «تحلیل و نقد مبانی پلورالیسم دینی» دارد، دوازده فصل را به خود اختصاص داده است. در فصل اول، میان گوهر دین و صدف دین تفاوت می‌گذارد و در فصل‌های بعد به ترتیب درباره‌ی این موضوعات سخن می‌گوید: تفاوت‌های مفهومی و زبانی؛ تفاوت نظرگاه‌ها، تنگناهای شهود و شناخت بشر در درک حقیقت مطلق؛ تکثر تفسیرهای متون دینی؛ صراط‌های مستقیم و حقایق درهم‌تنیده؛ هدایت گسترده و رحمت واسعة الهی؛ ناخالصی امور عالم؛ استدلال به قرآن و نهج البلاغه؛ خویشاوندی حقایق؛ اکثریت بشر، متوسط‌اند و مقلد؛ ایمان‌گرایی به جای شریعت‌گرایی.

• کندوکاوی در سوبه‌های پلورالیزم

محمد حسن قدردان قراملکی، چاپ اول، تهران، کانون اندیشه جوان، ۱۳۷۸، ۱۳۹ ص، رقعی.

مباحث کتاب از خاستگاه و پیشینه پلورالیزم آغاز می‌شود و پس از تعریف پلورالیزم، دین و شریعت به رابطه آنها با یکدیگر می‌پردازد. در فصل دوم از منظر

معرفت شناسی به پلورالیزم نگرسته می شود و در پایان، ادله انحصار صراط مستقیم به اسلام فهرست می گردد. از جمله مباحث متنوع کتاب، بیان ادله نقلی بر وحدت صراط مستقیم است و دیگر ادله تعدد حجت و معذوریت. در فصل چهارم کتاب پلورالیزم در عرصه اجتماع و رفتار بررسی می شود و تسامح و مدارا در اسلام به اجمال موضوع مباحث قرار می گیرد. در بخشی دیگر از کتاب سخن ارکون نقد و ارزیابی می شود و همچنین مزید اطلاع سیره پیامبر و موضع امام علی (ع) خاطر نشان می شود.

• فلسفه خلقت انسان

عبدالله نصری، چاپ اول، قم، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۹۶ ص، پالتویی.

نویسنده نخست انگیزه های سؤال از فلسفه خلقت را بررسی می کند و پس از آن به دیدگاه های متناقضی که به این پرسش، پاسخ داده اند، می پردازد. از دیگر بخش های کتاب، بررسی ارزش حیات در قرآن، غایتداری در هستی، تفسیر کلمه هدف، فلسفه آفرینش از دیدگاه عرفان، فلسفه و کلام، هدف آفرینش از دیدگاه قرآن و جهان آفرینش به سوی کمال است. تحقیق در فلسفه خلقت انسان در کتاب حاضر، در پایان به این نتیجه می رسد که: «همه کمالات موجودات در عالم آفرینش، کمال مقدّمی است برای کمال نهایی که همان قرب ربوبی است». نویسنده در نظریه عرفا درباره فلسفه خلقت انسان، نظریات عرفای معاصر را نیز مطرح کرده است.

• نقدی بر مبانی معرفت شناسی اومانیستی

مریم صانع پور، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۲۰۸ ص، رفعی.

نویسنده در این اثر به بحث و بررسی مسأله

اومانیسم یا بشرانگاری پرداخته و کیفیت شناخت و آگاهی انسان را مورد بررسی قرار داده است. در بخش اول کتاب، نویسنده به نقد و بررسی معرفت شناسی از دیدگاه فلاسفه اومانیست می پردازد. بخش دوم کتاب بن بست حاصل از اکتفا نمودن به انسان به منزله مبانی معرفت در اندیشه «نیچه» اختصاص دارد و در بخش سوم کتاب، طرز تلقی نوع اول از مبانی معرفت شناسی یعنی انسان به منزله «جایگاه شناخت» تحقیق و بررسی شده است. در همین بخش به اجمال مبانی معرفت شناسی دینی به دو طریق عقل و نقل بررسی می شود و در پایان نتیجه می گیرد: «انسان نه در عرصه عمل و نه در پهنه شناخت به خود واگذار نشده است که دچار گمراهی شود بلکه خالق او راه کشف حقیقت را به او نشان داده است».

• عقلانیت معرفت از دیدگاه علم شناسی پوپر

سید عبدالحمید ابطی، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۶۱ ص، رفعی.

این اثر، عمدتاً در صدد بررسی رویکردها و رهاوردهای پوپر در میدان معرفت شناسی معاصر است. نویسنده نخست از اهمیت معیار تمییز نزد پوپر سخن می گوید و پس ابطال پذیری تجربی و مشکلات آن را بررسی می کند. وی نتیجه می گیرد که معرفت علمی آن گونه که پوپر ترسیم می کند، بر آب بنا شده است. ریشه های توجه به عقلانیت و فصل نخست کتاب است، و انتقال از ابطال پذیری به عقلانیت، در جستجوی معیار برای عقلانیت، بازسازی نظریه شناخت بر اساس معیار نقدپذیری و واقعیت در منظر عقلانیت پوپری، به ترتیب فصل های دوم، سوم، چهارم و پنجم کتاب را تشکیل می دهند. در پایان نتیجه می گیرد: «روح حاکم بر فلسفه

معرفت شناسی پوپر، نقدگرایی شدید و توسعه یافته اوست که هیچ اصل و فرعی را از نقد خود در امان نگذاشته است».

• معرفت شناسی

حسن معلمی، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۵۸ ص، رفعی.

در این نوشتار مختصر، نویسنده کوشیده است به برخی از شبهاتی که برآمده از فلسفه غرب است و در حوزه معرفت شناسی می گنجد، پاسخ گوید. پاسخ های مؤلف، نوعاً برگرفته از مفاهیم فلسفه اسلامی است. در نهایت نیز می کوشد به حل نهایی مشکل شناخت در فلسفه دینی نزدیک شود. کتاب، پس از بررسی امکان شناخت، ادعای شک گرایان را نیز به نقد می گذارد. معرفت و انواع و مبادی آن و نظریه مطابقت در قضایا از مهم ترین مباحث کتاب حاضر است. در بحث مطابقت قضایا با واقع، نویسنده به چند اشکال کهن در این باره پاسخ می گوید.

• قلمرو پیامبران

احد فرامرزی قراملکی، چاپ اول، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی - دفتر اندیشه جوان، ۱۳۷۶، ۴۸ ص، پالتویی.

این کتاب کوتاه، به بررسی تاریخی آرای متکلمان و متألّهان مسلمان در جهت گیری دعوت انبیا می پردازد. بحث از غرض اصلی بعثت انبیا آغاز می شود و ضمن بررسی کلام سنتی و کلام جدید و انگاره هایی که درباره پیامبران است، در نهایت دیدگاه جامع نگر در جهت گیری دعوت انبیا بررسی می شود. آنگاه نتیجه می گیرد که هدف نهایی انبیا، بسط توحید و شناخت مردم از جهان است. اما تحقق این هدف در جامعه بشری مستلزم اتخاذ اهداف بالعرض دیگری مانند تأسیس

حکومت و اصلاح نظام معیشتی است. البته بالعرض بودن به معنای فرعی بودن نیست. در این مبنا، مدرنیسم با دین قابل جمع است و ستیزی میان آنها نیست.

• تقویم الایمان

میرداماد، محقق: علی اوجیبی، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶، ۸۴۹ص، وزیری.

میرداماد از حکمای نامدار عصر صفوی است که با تلاش فراوان پایه‌های حکمت مشاء را مستحکم کرد و آثاری ارزشمند به جهان اسلام ارائه کرد. یکی از کتاب‌های ارزشمند وی تقویم الایمان است که با بهره‌گیری از تعالیم ائمه اطهار و با استفاده از داده‌های فلسفی به تحکیم اعتقاد به توحید پرداخته است. این کتاب توسط میر سید احمد علوی از شاگردان برجسته میرداماد شرح شده است و در این مجموعه متن کتاب به همراه شرح آن به نام کشف الحقائق با مقدمه‌ای خواندنی و انباشته از تحقیقات تاریخی چاپ و نشر شده است.

• احیای حکمت

علیقلی بن قرچغای خان، تصحیح فاطمه فنا، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۷، ۶۱۱+۷۵۴ص، وزیری.

مؤلف که یکی از حکمای اوایل قرن یازدهم و از شاگردان ملا رجبعلی تبریزی است در این کتاب تلاش کرده است یک دوره کامل از مباحث حکمت طبیعی و الهی را به زبان فارسی تقریر کند. جلد نخست کتاب که مختص مباحث حکمت طبیعی است دارای شش باب می‌باشد و هر باب دارای فصول و مقالات فراوان می‌باشد. باب اول درباره‌ی ترکیب اجسام بسیطه، باب دوم درباره‌ی تعداد اجسام بسیطه سماویه و عنصریه و احوال آنها، باب سوم در بیان اجسام مزوجه غیر

مزاجیه و آثار آن باب چهارم در بیان اجسام مزاجیه و احوال آنها باب پنجم در حقیقت نفس جزئی عینی و باب ششم در بیان حقیقت نبوت و امامت.

جلد دوم نیز دارای شش باب است: باب اول در مصادرات الهیات و دارای دوازده مقاله می‌باشد. باب دوم در اثبات واجب الوجود می‌باشد. باب سوم در توحید واجب الوجود، باب چهارم درباره‌ی عینیت صفات واجب الوجود با ذات اقدس الهی، باب پنجم در اثبات عقول و نفوس سماویه و باب ششم در بیان کیفیت صدور اشیا از واجب تعالی است.

مصحح محترم از شیوه‌مقارنه‌ای با ذکر نسخه بدل‌ها در پاورقی بهره گرفته است.

• تحفة الأبرار فی مناقب الائمة الأطهار

عمادالدین حسن بن علی طبری، تحقیق: سید مهدی جهرمی، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶، ۳۲۳ص، وزیری.

این کتاب از آثار اواخر قرن هفتم و اوایل قرن هشتم است و برای اثبات ولایت علی بن ابی طالب (ع) و بررسی مباحث خلافت می‌باشد و به ایرادهایی که اهل سنت به نصب علی (ع) گرفته‌اند، پاسخ می‌گوید. شکل مباحث در بسیاری موارد جدی است و باب‌های کتاب بحث‌هایی از قبیل رسالت، نبوت و محدث و فرق‌های آن، عصمت، لزوم وجود امام، شرح زندگی امامان (ع)، اثبات وجود صاحب الزمان، اخبار ساختگی امویان، گفتار گذشتگان درباره‌ی خلفاء است.

• بهره‌وری در آموزش‌های حج

حسن توانائیان فرد، چاپ اول، تهران، چاپخش، ۱۳۷۷، ۴۹۷ص، رقعی.

مؤلف در این کتاب کوشیده است از آموزه‌های تفسیری قدیم و تبیینی نوبه دست دهد. او در آغاز به نگرش‌های تک‌بعدی از معارف اسلامی به دیده نقد

نگریسته و آنگاه ضرورت نگاه جامع به دین و آموزش‌های آن را طرح کرده است. مؤلف می‌گوید «در این کتاب با نگرشی اقتصادی به حج از زاویه بهره‌وری (بعض قدرت تولید) نشان داده شده است که بیش از دوپست آموزش می‌توان از حج استخراج کرد که اگر در محیط کار اعم از کارخانه، اداره، مزرعه و خانه به آنها عمل شود بهره‌وری ارتقا پیدا می‌کند» (ص، ج).

کتاب با تکیه بر دیدگاه‌های فقهی و آموزه‌های قرآنی حدیثی در پی آن است که درس عملی از آموزش عبادی به دست دهد، و بداند که به این نکات نیز در هنگامه حج توان اندیشید. کتاب از ده فصل و یک مقدمه تشکیل شده است. در مقدمه فصل اول کلیات است و تعاریف و سخنی از هدف‌گیری کتاب و چگونگی نگاه آن به حج. در فصل دوم چگونگی پیوند حج با بهره‌وری بازگفته شده است. فصل سوم عهده‌دار عوامل مؤثر در ارتقا بهره‌وری است و آنچه از آموزه‌های حج می‌توان در این زمینه بهره گرفت.

در فصل چهارم ضمن بیان ابعاد شرعی حج و مسائلی مانند میقات و ... براساس مناسک، برداشت‌های اقتصادی و مدیریتی از این حرکت عظیم نموده شده است. چنین است فصول دیگر تا پایان این حرکت شگفت و اعمال آن. نویسنده در برنمودن ابعاد اجتماعی و فکری و اندیشگی حج به آثار عالمانی که در این زمینه قلم زده‌اند، مراجعه کرده و به ویژه از اثر ارجمند جلال آل احمد فراوان بهره برده است.

کار آقای توانائیان فرد، خواندنی است، با این توجه که مؤلف خود خرم‌اندیشانه این همه را فلسفه حج تلقی نمی‌کند، بلکه از جمله آثار و برکات توجه بدان و دقت در آن تلقی می‌کند.

بیج قرآن و حدیث

• آشنایی با علوم قرآن

جواد محدثی، چاپ دوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۱۳۶، پالتویی.

این کتاب پیش از این معرفی شده است.

• قرآن، کتاب زندگی

رضا بابایی، چاپ اول، قم، انتشارات هجرت، ۱۳۷۸، ۱۳۰، ص، رقعی.

کتاب حاضر پس از درآمدی مختصر که به ارزش و جایگاه قرآن در زندگی بشری می پردازد، برخی از مهم ترین دانستنی های قرآن را باز می گوید. سپس به دعوت قرآن به زندگی اجتماعی و این که این کتاب آسمانی اساساً برای تأمین معاش و معاد انسان نازل شده است، توجه می کند. در فصل سوم کتاب، دنیا و دنیاخواهی از منظر قرآن بررسی می شود و در فصل چهارم، قرآن را از آن رو که مدار و برنامه یک زندگی پاکیزه است، مورد توجه قرار می دهد. آخرین فصل کتاب نگاهی است به تفاسیر اجتماعی و ارزش آنها در میان پژوهش های قرآنی.

نویسنده خود در مقدمه می گوید: «نوشتار حاضر، تلاشی ناقص و نارس است در زمینه شناخت قرآن به مثابه کتاب زندگی. این کتاب و حیاتی را از هزار منظر نگریسته اند، مع الوصف کمتر به بعد اجتماعی آن توجه شده است؛ از این رو شاید تحقیق حاضر، قدری از این کاستی بکاهد».

• کشف الرمس

محمد باقر محمودی، چاپ اول، قم، مؤسسه المعارف الاسلامیه، ۱۴۱۹ هـ. ق.، ۳۲۰، ص، پالتویی. نام کامل کتاب بدین قرار است: «کشف الرمس عن حسدیت رد الشمس». همان گونه که از نام کتاب برمی آید، موضوع آن بررسی حدیث رد الشمس

است که یکی از فضایل امیرمؤمنان علی (ع) است.

مؤلف در این تحقیق روایی و تاریخی، پس از بررسی اسناد حدیث رد الشمس به شهرت آن در تاریخ بویژه در حیات رسول گرامی اسلامی می پردازد. سپس پیشینه تحقیق درباره این حدیث را باز می گوید و در پایان اشعار و قصایدی که به ماجرای رد الشمس اشاراتی دارند، می آورد.

یادآور می شود که کشف الرمس عن حدیث رد الشمس، یعنی: پرده برداری از حدیث بازگرداندن خورشید. این واقعه در حجاز و در زمان حیات پیامبر گرامی اتفاق افتاد و از فضایل علی (ع) است که در کتب کلامی نیز ذکر آن رفته است.

• نظرات سیاسی در نهج البلاغه

محمد حسین مشایخ فریدنی، چاپ دوم، تهران، بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۷۷، ۱۶۸، ص، رقعی.

نویسنده نهج البلاغه را در واقع بیانیه سیاسی حکومت اسلامی برای همه عصرها و نسل دانسته و آن را بهترین مبنا در گزینش راهکارهای سیاسی می شمارد. در این نوشتار، ضمن آشنایی با نظرات سیاسی امام علی (ع) خواننده این موضوعات را نیز مطالعه خواهد کرد: روش رهبری، اداره کشور اسلامی، تقسیمات کشوری، زن و سیاست، امور مالی، امور دفتری، ارتش و ...

نویسنده در بخش های دیگر کتاب، راجع به خطبه های سیاسی نهج البلاغه سخن می گوید و برخی دیگر از نکات زندگی سیاسی امام علی (ع) را بازگو می کند. در پایان نیز چنین نتیجه می گیرد: «امیرالمؤمنین (ع) در دوران کوتاه رهبری سیاسی، علی رغم تنگ نظری ها و کارشکنی های مخالفان، موفق شد براساس خرد و دین و دانش، مسحور استواری برای حکومت اسلامی بنا نهد».

• شرح خطبه حضرت زهرا

آیت الله سید عزالدین حسینی زنجانی، چاپ دوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۳۴۲، ص، رقعی.

این کتاب پیش از این معرفی شده است.

• وحی شناسی

محمدباقر سعیدی روشن، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۱۱۲، ص، رقعی.

کتاب در چهار فصل، موضوعات زیر را بررسی کرده است:

۱. وحی و تفسیرهای انسانی؛
۲. وحی از زبان وحی؛
۳. امکان و ضرورت وحی نبوی؛
۴. ختم نبوت و وحی تشریحی.

در فصل نخست، تحلیل های ناروا و روا درباره وحی ارزیابی شده و در پایان چنین نتیجه گرفته اند که وحی را باید در آینه وحی به تماشا نشست. در پایان کتاب به اجمال درباره فلسفه انقطاع وحی و تکمیل شریعت بحث شده است. بخشی از مطالب کتاب، عهده دار پاسخ به اشکال هایی است که بر امکان و ضرورت وحی مطرح شده است.

بیج فقه و حقوق

• شؤون و اختیارات مطلقه ولی فقیه

محمدعلی قهرمانلو، چاپ اول، قم، وثوق، بهار ۷۸، ۷۰، ص، پالتویی.

نه فصل کتاب، با مباحث تاریخی پیرامون موضوع حکومت و ولایت آغاز می شود و به آرای میرداماد و شیخ بهایی منتهی می گردد. بیان قانون و دعوت به اقامه قسط، تعریف قانون و صفات قانونگذار از مباحث فصل دوم کتاب می باشد. در فصل سوم، لزوم تشکیل حکومت مورد بررسی قرار می گیرد و علل و وجوب تشکیل حکومت بر فقها موضوع فصل

چهارم کتاب است. چه کسی به حکومت سزاوار است و صفات ویژه حاکم و گستره ولایت مطلقه فقیه به ترتیب از دیگر مباحث فصل‌های پنجم، ششم و هفتم است. نویسنده در فصل هشتم کتاب به یکی از ارکان مهم حکومت اسلامی که همان امر به معروف و نهی از منکر است، اشاره کرده و در پایان به این نتیجه رسیده است که با ولی فقیه زمان نباید مخالفت و مزاعه کرد. در همین فصل از حق مردم در حکومت سخن گفته است.

• درآمدی بر نظریه دولت در اسلام

احمد جهان بزرگی، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۱۵۶ ص، پالتویی.

کتاب در دو بخش و هر بخش با دو فصل سامان یافته است. نویسنده در مقدمه کتاب، هدف خود را در تألیف این اثر چنین بیان داشته است: «هدف این است که مبنایی تقریباً تاریخی و موضوعی در اختیار پژوهندگان قرار دهیم تا بحث‌های مربوط را بتوانند بر پایه آن استوار کنند؛ به گونه‌ای که هنگام مطالعه دیدگاه‌هایی که از سوی برخی نظریه پردازان درباره دولت در اسلام مطرح می‌شود، بتوانند با تکیه بر این نوشتار، موضوع‌ها را در زمینه تاریخی و موضوعی خود قرار دهند.» بخش نخست کتاب به زمینه تاریخی نظریه ولایت فقیه تا نیمه دوم سده اول، اختصاص دارد و بخش دوم به همین نظریه از نیمه دوم سده اول تا آغاز عصر غیبت می‌پردازد. مباحث کتاب بیش از آن که صبغه فقهی داشته باشد، رنگ کلامی دارد.

• میراث فقهی (۱)

غنا، موسیقی

رضا مختاری و محسن صادقی، چاپ اول، قم، انتشارات دفتر تبلیغات، ۱۳۷۷، ج ۳، ۱۲۰۸ ص، وزیری. جلد اول و دوم این اثر در شماره‌های قبل

معرفی شد و این اثر نیز در شماره آینده معرفی خواهد شد.

بیخ اخلاق و تعلیم و تربیت

• شنیدنی‌ها

حسین صالح، چاپ اول، قم، نشر خرم، ۱۳۷۸، ۲۷۰ ص، رقعی. گردآورنده این مجموعه، طی سال‌ها هنر حکایت و یا داستانی که به نظر نکته‌آموز می‌آمده است، در این تألیف گرد آورده است. این کتاب، شامل حکایات شیرین، لطیفه‌های تاریخی و چند داستان کوتاه است که بیشتر در آنها به مسائل اخلاقی توجه شده است. مجموعه این شنیدنی‌ها، یک صد و شصت و نه فقره است که در اکثر آنها نکته‌ای اخلاقی و یا اجتماعی وجود دارد.

برخی از داستان‌های مندرج در این اثر، ترجمه حکایاتی از کتاب «المنهج القويم» است.

داستان‌های این مجموعه، هر یک از یک صفحه تجاوز نمی‌کنند و گاهی به چند سطر محدود مختصر می‌شوند.

• صد حکایت تربیتی

مرتضی بذرافشان، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۱۲۲ ص، رقعی.

در این مجموعه که محور آن، شیوه ارتباط والدین با کودکان است، روایات و حکایات برگزیده‌ای از پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع) و سالکان راه ایشان و نکته‌هایی از دوران کودکی بزرگان و ... جمع آوری شده است که تا حدی طریقه مواجهه و هماهنگی با دنیای کودکان را تصویر می‌کند. نویسنده برای بازگو کردن شیوه و منش اولیا در تربیت کودکان خود، به نقل حکایات آنان، روی آورده و از این طریق، نکته‌هایی سودمندی در روش تربیت و پرورش کودکان، یادآور

شده است. کتاب یک مقدمه توضیحی در ابتدا و یک کتابنامه در انتها دارد.

• مدیریت تربیت و پیشرفت تحصیلی

علی باقی و جعفر رحمانی، چاپ اول، قم، لوح محفوظ، ۱۳۷۷، ۲۰۰ ص، رقعی.

این کتاب شامل سه بخش است: در بخش نخست، خوانندگان با اهمیت، سیر مراحل تربیت و ارتباط آن با فرهنگ از دیدگاه جامعه‌شناسی، آشنا می‌شوند. در بخش دوم، مشکلات و آسیب‌های شایع روانی و اجتماعی و تحصیلی در محیط‌های تربیتی و آموزشی شناسایی شده و علت و راه پیشگیری و درمان آنها بیان گردیده است.

بخش سوم کتاب، حاوی هشدارها، نکات مؤثر و توصیه‌های مهم تربیتی و تحصیلی است. در پایان همین بخش، هشتاد نکته تربیتی و ذینی برای پرورش کودکان ذکر شده است.

همچنین کتاب با نقل جملاتی از ارسطو، افلاطون و جواهر لعل نهرو درباره تربیت کودک آغاز می‌شود و در مقدمه به تفصیل از اهمیت تربیت و سالم‌سازی روح کتاب سخن می‌رود. در پایان کتاب منابع فارسی و انگلیسی ذکر شده است.

• در سایه سار معنویت

حمید خرمی، چاپ اول، قم، نشر خرم-امام عصر (عج)، ۱۳۷۸، ۱۴۰ ص، رقعی.

در سایه سار معنویت، مجموعه‌ای از «داستان‌هایی از کرامات بزرگان» است. این کتاب، شامل پنجاه و شش داستان کوتاه از معجزات پیامبران و ائمه اطهار (ع) و کرامات علما و بزرگان دین است. این داستان‌ها از آثار نویسندگان مختلف گزینش شده و پس از بازنویسی و ویرایش یکجا گرد آمده‌اند. در پایان هر حکایت نیز نتیجه و حکمت آن در چند سطر آمده

• مالکم ایکس

مترجم: مسعود صابری، چاپ اول، تهران، نشر طلایه پُرسو، ۱۳۷۸، ۱۶۰ص، مصور، رقی.

عنوان کامل کتاب «مالکم ایکس با جوانان سخن می گوید» است. این کتاب مجموعه ای از سخنرانی های مالکم ایکس مبارز مسلمان امریکایی در ایالات متحده، انگلستان و آفریقا است. عناوین سخنرانی های او به این شرح اند: ۱. من یک آمریکایی نیستم، من قربانی آمریکایی ها هستم؛ ۲. برای کسب آزادی به هر شیوه ضروری؛ ۳. خودتان به مسائل بنگرید، خودتان گوش فرادهید و خود بیندیشید.

در پایان کتاب قسمت هایی از سخنرانی جک بارنز که در ستایش از مالکم ایکس ایراد کرده بود، ترجمه شده است.

• الشیخ محمد حسین النائینی

ماجد الغریبوی، چاپ اول، قم، مؤسسه الاعراف للنشر، ۱۳۷۸، ۱۶۰ص، رقی.

کتاب حاضر که به زبان عربی نگارش یافته است. چهارمین کتاب از سلسله کتب «رواد الاصلاح» است که از سوی مؤسسه الاعراف للنشر به چاپ رسیده است. عنوان فرعی کتاب «منظر الحركة الدستورية» است. نویسنده ضمن بررسی جایگاه اندیشه های میرزای نائینی در میان اندیشه های اصلاحی کتاب معروف او را موسوم به «تنبيه الامه وتزیه الملة» بررسی می کند.

• خاطرات امیر مؤمنان

شعبان صبور، چاپ دوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۴۵۶ص، وزیری.

کتاب «خاطرات امیر مؤمنان» که اینک ویرایش دوم آن از چاپ خارج شده است، به نقل خاطره هایی از زبان آن حضرت پرداخته که پیش تر در منابع عربی

مسأله ارزش دنیا نگریسته شده است، طی دو مقدمه دیدگاه های کلی درباره ارزش دنیا و معرفی انسان در نگاه قرآن، سرآغاز سخن آمده است. پس از بررسی این حقیقت که هیچ یک از مقوله های مصرف، کار و ثروت، مذموم و ناپسند نیستند، به این پرسش می پردازد که دنیایی که در تعالیم دینی و مواظ اخلاقی مذمت و نکوهش شده است، کدام است.

بیج تاریخ و شرح حال

• خاندان عصمت

سید تقی واردی، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۲۱۶ص، وزیری.

پس از مقدمه کتاب که درباره بیت نبوت و خاندان رسالت، و جایگاه آنان در نقشه هستی است، مؤلف مطالب دسته بندی شده ای را راجع به چهارده معصوم (ع) در چهارده بخش آورده است. در هر بخش پس از اطلاعات شخصی و خانوادگی راجع به یکی از معصومان، مهم ترین رویدادهای عصر آن معصوم (ع) را یادآور شده است. پس از رویدادهای مهم، داستان هایی را از آن بزرگوار نقل می کند. پایان هر بخش اختصاص به ذکر پاره ای از سخنان آن معصوم (ع) دارد.

مؤلف در بخش اطلاعات زیستی و حیات فردی معصومان (ع) وارد جزئیات نشده و چندان به اختلافاتی که میان مورخان است، توجه نکرده است.

• رسالت خواص

سید احمد خاتمی، چاپ هشتم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۱۴۴ص، رقی.

این کتاب، نگاهی به بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله) در جمع فرماندهان لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص) است. بیشتر این کتاب معرفی شده است.

است. منابع و مآخذی که مؤلف در انتخاب داستان ها بدان ها رجوع کرده است، نوعاً از کتاب های حدیث و یا تفسیر است. گویا موضوع محوری در همه این حکایت ها، همان نکات اخلاقی است که در لابه لای آنها به چشم می خورد.

• اخلاق هنجاری

علی شیروانی، چاپ اول، قم، کانون اندیشه جوان، ۱۳۷۸، ۶۰ص، پالتویی.

این کتاب، به اختصار و اجمال مهم ترین مکتب های اخلاق هنجاری را معرفی می کند. نویسنده همه نظریاتی را که در اخلاق هنجاری مطرح است در دو دسته کلی تقسیم کرده است: نظریه های غیایت انگارانه و نظریه های وظیفه گروانه.

یادآوری می شود که اخلاق هنجاری، بخش مهمی از فلسفه اخلاق است که درباره کارهای اخلاقی سخن می گوید و در پی تبیین نظامی از قواعد و اصول حاکم بر افعال اخلاقی است. اخلاق هنجاری دارای دو بخش است:

۱. معیارهای کلی اخلاقی؛
۲. معنای اخلاقی یا غیر اخلاقی بودن افعال خاص.

البته نویسنده در این کتاب به بررسی بخش اول اخلاق هنجاری بسنده کرده است.

• ارزش دنیا

حسنعلی علی اکبریان، چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸، ۷۰ص، پالتویی.

در این کتاب، سعی شده است به سؤال های اساسی درباره ارزش دنیا پاسخ داده شود. از این روی نخست به جایگاه بحث از ارزش دنیا پرداخته و کلام و اخلاق به عنوان دو بستر طرح موضوع ارزش دنیا معرفی گردیده است. از آن جا که در این اثر، تنها از دریچه اخلاق به

به صورت درهای مستور بود. گردآوری و ترجمه و ارائه آنها در کتابی مستقل، این امکان را برای شیفتگان آن گرامی فراهم آورده است که فراز و نشیب حیات معنوی، سیاسی و اجتماعی آن حضرت را در قالب قطعه‌هایی کوتاه و آموزنده به سهولت مطالعه کنند. کتاب در هشت فصل تدوین یافته و در این فصول هشت گانه تقریباً به همه حوادث مهم زندگی حضرت علی (ع) به اجمال و اختصار، اشارت رفته است.

• نحة الأزهار و زلال الأنهار

ضامن بن شدم حسین، محقق: کامل سلمان جویری، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۸، ۵۵۷+۵۷۱ ص، وزیری.

کتاب درباره نسب فرزندان امامان معصوم (ع) است. در جلد اول نسب فرزندان امام حسین (ع) و امام زین العابدین (ع) بررسی شده است و در جلد سوم نسب فرزندان امام باقر، امام صادق و امام موسی بن جعفر بیان شده است. مؤلف نخست دلایل نصب هر کدام از امامان را بررسی می‌کند و آنگاه به شرح حال فرزندان وی می‌پردازد.

• ظفرنامه خسروی

ناشناخته، تصحیح: منوچهر پستوده، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۷، ۲۶۳ ص، وزیری.

این کتاب شرح حکم روایی سید امیر نصیر الله بهادر سلطان فرزند سلطان میر حیدر بر منطقه بخارا و سمرقند در میانه قرن سیزدهم هجری قمری است. نویسنده کتاب ناشناس است ولی از قرائن پیدا است که از درباریان می‌باشد. این اثر برای محققان تاریخ آسیای میانه و افغانستان از منابع دست اول است و نویسنده حوادث را به طور مستقل و ذیل «گفتارهای ویژه» هر حادثه یاد می‌کند.

• تاریخ بخارا، خوقند و کاشغر

میرزا شمس بخارایی، محقق: محمد اکبر عشیق، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۷، ۲۲۸ ص، وزیری.

کتاب شرح وقایع و حوادث شهرهای بخارا، خوقند و کاشغر در دوران حکمرانی امیر میر حیدر در بخارا، محمدعلی خان در خوقند و جهان گیرخان در کاشغر در اوایل قرن سیزدهم هجری قمری است. کتاب شامل مشاهدات نویسنده است و از این نظر ارزشمند است و از آنجایی که با درباریان نیز مراد داشته است به منابع اصلی خبر نیز دسترسی داشت. بحث‌های جغرافیایی، آداب و سنن و اخبار توده‌ها از جمله امتیازهای کتاب است و برای مطالعه جامعه شناسی و مردم شناسی آن روزگار نیز مفید است.

• تاریخ آل سلجوق در آناتولی

ناشناخته، تصحیح نادره جلالی، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۷، ۱۶۰ ص، وزیری.

متن کتاب که ۹۵ صفحه است در بر دارنده تاریخ سلاجقه از ابتدای دولت آنان، اصل و نسبشان و حوادث زندگی آنان تا زمان سلطان علاءالدین کیقباد چهارم پسر سلیمان شاه یعنی سال ۷۶۵ هجری قمری است. کتاب از انشایی روان برخوردار است بسیار موجز نوشته شده است و مصحح محترمه با نگارش مقدمه و افزودن پاورقی‌ها اطلاعات فراوانی درباره تاریخ سلاجقه در اختیار خواننده می‌گذارد. کتاب از جمله منابع مفید برای این دوره تاریخ سلجوقیان است.

• القند فی ذکر علماء سمرقند

احمد نسفی، تحقیق یوسف الهادی، چاپ اول، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۸، ۸۸۸ ص، وزیری. کتاب شرح حال ۱۲۳۲ تن از عالمان و

محدثان سمرقند است. مؤلف نوشته خویش را بر پایه حروف معجم تنظیم کرده است و در شرح هر کدام از شخصیت‌ها ضمن بیان نسب وی، اساتید و مشایخ هریک را نام برده است، از سفرهای شخصیت گزارشی ارائه کرده و در صورتی که وی راوی حدیثی بود آن حدیث را نقل کرده است. در مواردی گزارش‌های مؤلف مستند است و از مشاهدات خویش گزارش می‌کند و در صورتی که خویش راوی از شخصیت مورد بحث باشد یادآوری می‌کند. آثار مکتوب آنان را گزارش می‌کند. مؤلف در نقل مطالب از آثار دیگران کوشش می‌کند و منبع بحث خود را نیز می‌آورد. کتاب با یک مقدمه طولانی و تحقیقی از سوی محقق محترم نشر یافته که بسیاری از نکات لازم در آن گزارش شده است کتاب همچنین از ده فهرست علمی و فنی برخوردار است که بهره‌گیری از آن را آسان کرده است.

• شام سرزمین خاطره‌ها و خطبه‌ها

عقیقی بخشایشی، چاپ سوم، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ۱۷۶ ص، جیبی.

کتاب برای زائران حضرت زینب (س) نوشته شده است و شامل معرفی اجمالی سوریه، مراکز سیاحتی، موزه‌ها، چندین داستان، و خطبه و ادعیه درباره حضرت زینب و دیگر مدفونان سرزمین سوریه است.

• جابر بن حیان پدر شیمی

ناصر باقری بیدهندی، چاپ اول، قم، انتشارات نصر، ۱۳۷۸، ۷۰ ص، رقمی.

جابر شاگرد امام صادق (ع) بوده و در زمینه‌های مختلف علوم خصوصاً در علم شیمی از محضر امام (ع) بهره‌ها برده است. ایشان چهره معروف تاریخ فرهنگ

و تمدن اسلامی است. و سزااست که پدر علم شیمی نامیده شود. این کتاب پژوهشی است نو درباره شخصیت جابربن حیان و استادان، شاگردان، تألیفات، مذهب، علم گیمیا، اختراعات و ... پایان بخش کتاب، کتابنامه و منابع و مأخذ آمده است.

کتاب ادبیات

• نده های دلتنگی

رضا بابایی، چاپ اول، تهران، نشر موعود، ۱۳۷۸، ۸۰ص، رقعی.

نده های دلتنگی، مجموعه چهارده متن ادبی است که نویسنده آنها را در حال و هوای غمگینانه در فراق موعود زمان نگاشته است. برای هر متن عنوانی جداگانه و ییتی از ادبیات کهن و اصیل پارسی آورده و کوشیده است که هر یک را با نکته ای تأمل برانگیز به پایان برد. عناوین این متن ها، نوعاً شاعرانه است و برخی بدین قرارند: بی عمر، زنده ایم ما؟ یک جمکران آرزو؟ منم، مهدی؟ جام نیسایش؟ یک نامه به یک دوست؟ آرزونامه؟ نغمه های شوق؟ صبح ترین خواب یوسفان؟ باغ خیال و ...

نویسنده نده های دلتنگی، کتاب خود را با این عبارت کوتاه به خوانندگان تقدیم کرده است: «پیشکش به آنان که با آرزو زیستند، و از درس انتظار یک جمعه غیبت نکرده اند».

• گرگ های گرسنه

ناصر صالح زاده، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۸۰ص، رقعی.

کتاب حاضر، مجموعه شش داستان کوتاه، با موضوعات متفاوت است. اغلب داستان های این مجموعه، حال و هوای روستایی دارند. ماجرای داستان ها را گاه خود نوجوانان پیش آورده اند و گاه برایشان پیش آمده است.

پاره ای از داستان های این مجموعه، پیش تر در نشریات مربوط به نوجوانان چاپ شده است و برخی دیگر برای اولین بار در این مجموعه جای گرفته اند.

عنوان داستان های کتاب حاضر به ترتیب، بدین قرارند: بچه های نمایش؛ جالیزبان؛ گرگ های گرسنه؛ عیدی؛ حمیدآقا، مسابقه، صد قدم.

کتاب متفرقه

• گنج حکمت

حمید نگارش و علی باقی نصرآبادی، چاپ اول، قم، نشر خرم-امام عصر (عج)، ۱۳۷۸، ۱۳۶ص، رقعی. عنوان فرعی کتاب (گلگشتی در بوستان آثار استاد) نشان می دهد که این اثر برگرفته هایی از نوشته های استاد شهید مرتضی مطهری است. کتاب با مقدمه استاد جعفر سبحانی آغاز می شود و پس از مقدمه مؤلفان، بخش هایی از آثار استاد مطهری در موضوعات زیر آورده می شود: آزادی، انسان، علم و دین، اجتهاد و مجتهد، روحانیت و حوزه های علمیه، امر به معروف و نهی از منکر، احیای تفکر دینی، خصوصیات حق، هدایت و راهنمایی بشر، تبلیغ، خطابه، موعظه، فرهنگ و تمدن، مقام شهدا و سالار شهیدان. عاشورا- کربلا، ارزش ها، تقوا، تعلیمات قرآن، توبه، تربیت فرزندان، اخلاص، بهار، عبادت، زهد، فرق آداب و اخلاق ...

نزدیک به شصت موضوع در این تألیف از آثار شهید مطهری (ره) گلچین شده است و گویا مؤلفان در پی جمع آوری موضوعی نبوده اند.

• تکنولوژی در تمدن جهان

آرنولد پیسی، مترجم: دکتر فریدون بدره ای، چاپ اول، تهران، فرزنان، ۱۳۷۶، ۲۷۲ص، وزیری.

از توضیحات مؤلف در پیشگفتار چنین

برمی آید که وی کوشیده است تاریخچه تکنولوژی را از ابتدا تا زمان حاضر بازگویی کند. از آنجا که تکنولوژی مانند تمدن و فرهنگ. مقوله ای نیست که در انحصار یک جامعه و یا یک قوم باشد، نویسنده برای بیان تاریخ آن ضرورت دیده است که به اقوام مختلف و ملیت های متفاوت، بپردازد و تکنولوژی را در همه جای دنیا شناسایی کند. در این کتاب، گام به گام با جریان این تلاش ها و خلاقیت ها آشنا می شویم و به ویژه از نقش با اهمیت اقوام ایرانی در گذرگاه پربسیج و خم تاریخ اطلاعات سودمندی کسب خواهیم کرد.

چهار هنرمند نقاش، بخش های مختلف این کتاب را با تصویرهای خود، آراسته اند و از این رهگذر بر تنوع و کیفیت اطلاع رسانی تألیف افزوده اند.

• زبان سیاسی اسلام

برنارد لویس، مترجم: غلامرضا بهروزلک، چاپ اول، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۸، ۲۰۸ص، وزیری.

این اثر به همت واحد تدوین اندیشه سیاسی اسلام، وابسته به مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی «پژوهشگاه» سامان یافته است. نویسنده انگلیسی کتاب در این تحقیق، بیش از هر چیز به مقایسه بین اندیشه سیاسی اسلام و مسیحیت پرداخته است. تحقیق حاضر، در واقع مطالعه تحولات اندیشه های سیاسی مسلمانان بر اساس تحولات زبانی و فقه اللغة و در نهایت، اصلاح برخی از برداشت های نادرست غربیان از رابطه میان دین و سیاست در اسلام و تلقی ناصحیح آنان از مفاهیمی چون عدالت، برابری اسلامی و جهاد اسلامی است.

کتاب حاضر گزارشی است از تحلیل ها و برداشت های غربیان از اندیشه سیاسی

است. وی در آغاز به بررسی استعاره ها و کنایه های رایج در زبان سیاسی مسلمانان می پردازد و سپس می کوشد اندیشه سیاسی اسلام را در زمینه هیئت سیاسی، فرمان رویی، جنگ و صلح و حدود اطاعت بررسی کند.

• در میانه آسیا

دکتر محسن مدیر شانه چی، چاپ اول، تهران، انتشارات کتاب باز، ۱۳۷۸، ۲۹۸ص، رقعی.

این کتاب، مجموعه ای از مقالات و گفتگوها درباره افغانستان و آسیای مرکزی است. آنچه مقالات متنوع این مجموعه را در حوزه های تاریخ، ادبیات، فرهنگ، سیاست، ژئوپولیتیک و اقتصاد، پیوند می دهد، وحدت جغرافیایی و تمرکز مباحث حول منطقه ای است که در دهه اخیر کانون بیشترین بحث ها و توجهات جهانی بوده است.

مجموعاً هشت مقاله و مصاحبه در این کتاب، کنار هم آمده اند که عنوان آنها به ترتیب بدین قرارند: آسیای مرکزی زیر فرمانروایی روس ها و چینی ها؛ خاطرات امیر بخارا؛ زبان فارسی محور وحدت فرهنگی ایران و آسیای مرکزی؛ چشم اندازهای آینده اکو؛ آسیا- آسیا (پیوندهای اکو و آسه آن)؛ تحولات افغانستان و تأثیر آن بر آسیای مرکزی.

• قرض الحسنه و آثار اقتصادی آن

علی اصغر هادوی نیا، چاپ اول، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۸، ۲۵۱ص، رقعی.

نویسنده پس از آن که اثبات می کند قرض الحسنه از عوامل بسیار مؤثر در رونق اقتصادی کشورهای اسلامی است، از آثار زیانبار قرض ربوی به تفصیل سخن می گوید. سپس به بیان کلیات پرداخته و پس از آن ماهیت قرض الحسنه را بررسی می کند. همچنین به تفصیل درباره

قرض الحسنه و تفاوت آن با بیع، ودیعه، عاریه، اجاره و هبه سخن می گوید. در فصل سوم، جایگاه قرض الحسنه در نظام اقتصاد اسلامی بررسی می شود. بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی قرض و کارکرد سیستم های مرتبط با قرض از دیگر بخش های کتاب است. مؤلف آخرین بخش کتاب را به پیشنهادها و راهکارهایی اختصاص می دهد که می توانند راه را بر رونق قرض الحسنه بگشایند. و در پایان نتیجه می گیرند: «قرض الحسنه یکی از بهترین شیوه ها برای تحقق توسعه اقتصادی همراه با عدالت است».

• تجوید کامل نماز

محمدحسین ملک زاده، چاپ اول، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ۶۹ص، وزیری.

کتاب شامل چهارده درس درباره مباحث تجویدی نماز است. بحث هایی از قبیل مخارج حروف، صفات حروف و احکام حروف قسمت های مختلف کتاب را تشکیل می دهند.

• بازتاب اسطوره بودا در ایران و اسلام

پروفسور سید حسن امین، چاپ اول، قم، نشر میر کسری، ۱۳۷۸، ۲۲+۲۹۳ص، وزیری.

پژوهش دز باب بازتاب اسطوره بودا در ایران و اسلام در عرصه فرهنگی کشور ما بایستی نو گشوده است. پژوهنده کنجکاوی و نوجومی خواهد بداند که بازتاب و تأثیر تعالیم بودا در ایران پیش از اسلام چگونه بوده است؛ این تعالیم چگونه پس از ظهور اسلام و گسترش آن در ایران وارد آثار مکتوب اسلامی و تعالیم اخلاقی نقلی و غیر مکتوب آن شده است. می دانیم که در زمان حیات مانی در عصر ساسانی، تعالیم بودا در ایران رواج داشته و پیروان بسیاری را نیز به سوی کیش خویش، جلب کرده بود؛ اما ادامه حیات این کیش به گونه ای

پنهان و غیر مستقیم در آثار مکتوب اسلامی و حتی آثار ادبی که عموماً با دگرذیسی پوشیده ای توأم بوده برای ما مکشوف نشده است. باید گفت این دگرذیسی، رازهای سر به مهری است که بخشی از این رازها در کتاب بازتاب اسطوره بودا در ایران و اسلام گشوده شده است.

کتاب حاضر شامل ده فصل موضوعی است.

ده فصل کتاب «بازتاب اسطوره بودا در ایران و اسلام» شامل عنوان های موضوعی ذیل است:

- «دین شناسی تطبیقی؛ «بودا در اسلام - پنهان شدن هویت بودا در هویت یوذاسف قهرمان داستان یوذاسف و بلوهر»؛ «تاریخچه دوهزار و پانصدساله داستان بودا»؛ «سابقه کیش بودایی در ایران»؛ «انعکاس کیش بودایی در منابع اسلامی»؛ «تأثیر کیش بودایی در قوانین و مراسم قلندران و خاکساران»؛ «زندگی نامه بودا در زبان عربی و فارسی»؛ «تمثیل ها و ادبیات داستانی در روایت یوذاسف و بلوهر»؛ «الهیات و اخلاقیات اسلامی در داستان یوذاسف و بلوهر»؛ «راهنمای تفصیلی مطالب کتاب (فهرست موضوعی)».

مباحث فصل های دوم، چهارم، پنجم، ششم، هشتم و نهم، جزو مباحث بکری است که نخستین بار در آثار تحقیقی کشور ما گشوده شده است. نویسنده، آراء و اندیشه های بودا را در برخی آثار معتبر اسلامی می جوید و می یابد و با دلایل و اسناد و شواهد نشان می دهد که چگونه تفکر بودائیسیم به گونه ای پنهان در پدیده ای از آثار مشهور و مورد اعتماد مسلمانان نفوذ کرده و تأثیر گذاشته است. نفوذی که قرن ها سرچشمه اش ناپیدا بود.

○